

Actuele maatschappelijke problemen (K001363)

Cursusomvang *(nominale waarden; effectieve waarden kunnen verschillen per opleiding)*

Studiepunten 3.0 **Studietijd 90 u**

Aanbodsessies en werkvormen in academiejaar 2024-2025

A (semester 1) Nederlands Gent hoorcollege

Lesgevers in academiejaar 2024-2025

Bracke, Piet	PS04	Verantwoordelijk lesgever
Hustinx, Lesley	PS04	Medelesgever
Roose, Henk	PS04	Medelesgever
Van de Putte, Bart	PS04	Medelesgever
Van Houtte, Mieke	PS04	Medelesgever

Aangeboden in onderstaande opleidingen in 2024-2025

	stptn	aanbodsessie
Bachelor of Science in de handelswetenschappen	3	A
Schakelprogramma tot Master of Science in de sociologie en tot Master of Science in Sociology	3	A

Onderwijstalen

Nederlands

Trefwoorden

Maatschappelijke problemen, ongelijkheid in onderwijs en cultuurparticipatie, migratie en integratie, sociale cohesie en gemeenschapsvorming, genderongelijkheid, pandemieën als sociale problemen.

Situering

In dit opleidingsonderdeel verwerven de studenten inzicht in actuele sociale problemen en hun specifieke, historische en maatschappelijke context. Ze zien in hoe sociaal-wetenschappelijke kennis helpt bij het verwerven van inzicht in deze maatschappelijke problemen en bijdraagt tot het formuleren van maatregelen

Inhoud

Sociale problemen, zoals migratie en integratie, ongelijkheid in onderwijs en cultuurparticipatie, gender(on)gelijkheid of de volksgezondheid vertonen een grote verscheidenheid. Toch liggen vaak soortgelijke sociale mechanismen aan de basis van hun ontstaan en hun verdere ontwikkeling. In deze cursus wordt aangetoond hoe sociaalwetenschappelijke kennis helpt bij het verwerven van inzicht in de maatschappelijke problemen en bijdraagt tot het formuleren van maatregelen. De cursus is georganiseerd rondom enkele modules (5 modules uit onderstaande lijst, wisselend van jaar tot jaar). Verschillende lesgevers behandelen vanuit hun gespecialiseerde kennis achtereenvolgens oorzaken voor ongelijkheid in het onderwijs, vormen en gevolgen van migratie en integratie, de samenhang tussen sociale stratificatie en cultuurparticipatie, de mate van sociale cohesie in hedendaagse samenlevingen, pandemieën, en, tenslotte, processen van genderongelijkheid.

De problemen worden benaderd vanuit een mondiaal en multidisciplinair perspectief. De nadruk ligt op probleemgericht denken en een actieve participatie van studenten. Via intensieve begeleiding (in kleine groepen en/of individueel), oefeningen en taken worden de studenten bovendien vertrouwd gemaakt met de toepassingen van de e-bibliotheek, het opzoeken van wetenschappelijke informatie, het verwijzen naar bronnen, het gebruik van software voor bibliografische referentiebeheer, het schrijven van een werkstuk en

het geven van een presentatie. Het vak vormt de aanzet tot de cyclus Sociologisch Onderzoek I en II, waarin de studenten zelfstandig en in groep leren om een sociaalwetenschappelijk onderzoek te ontwerpen en uit te voeren.

Module 1: Onderwijs, democratisering en sociale ongelijkheid.

Het vertrekpunt van deze module is de onderwijsdemocratisering en -massificatie na de tweede wereldoorlog. Er wordt aangetoond dat er in werkelijkheid nog steeds geen sprake is van gelijke kansen in het onderwijs. Om dit te illustreren wordt stilgestaan bij de blijvende invloed van socio-economische status van herkomst en de hiërarchische structuur in termen van onderwijsvormen. Aan de hand van voornamelijk eigen onderzoeksgegevens wordt de ongelijkheid in deze domeinen geïllustreerd. De studenten maken kennis met de klassieke sociologische theorieën, die sinds de jaren 1960 ontwikkeld zijn ter verklaring van onderwijsongelijkheid.

Module 2: Cultuur en sociale ongelijkheid

Niet iedereen neemt in gelijke mate deel aan het culturele leven van een samenleving. Sommigen wonen wekelijks een klassiek concert bij, anderen krijg je slechts met de grootste moeite in het rode pluche van een schouwburg en vinden concertbezoek iets voor snobs. Zijn deze verschillen terug te brengen tot individuele verschillen in smaak? Of liggen aan die individuele verschillen sociale patronen ten grondslag? Kan je over smaakverschillen discussiëren? Alvast volgens het Latijnse adagium niet—de gustibus non disputandum est. In deze module stellen we nu net wel 'de goede smaak' ter discussie. Enkele sociologische inzichten passeren de revue die sociaal structurerende mechanismen blootleggen over iets waarvan we denken dat het een louter individuele aangelegenheid is—onze smaak.

Module 3: Migratie en Integratie

Vandaag de dag wordt migratie vaak gezien als een nieuw maatschappelijk probleem. De samenleving ziet zich geconfronteerd met de moeilijke integratie van nieuwkomers – vandaar initiatieven van de overheid om 'de Vlaamse waarden' te definiëren en om inburgeringscursussen te organiseren. Maar wat bepaalt het beleid ten aanzien van migratie en integratie? In deze module analyseren we de politieke keuzes vanuit de werking van het economisch systeem (het kapitalisme) en het politieke systeem (de parlementaire democratie). We doen dit aan de hand van het boek van Jean-Marie Dedecker "Hoofddoek of blinddoek. De migratie ontsluit".

Module 4: Sociale cohesie en gemeenschapsvorming

Sociale cohesie, of de mate van samenhang die samenlevingen vertonen, geldt als een van de hoofdvragen van de sociologie. Reeds bij de klassieke sociologen leefde bezorgdheid over de gevolgen van processen van modernisering voor de bindingskracht van de industriële maatschappij. In de tegenwoordige context doen indringende processen van individualisering en globalisering de vraag in hernieuwde vorm opleven. In deze module verkennen we het actuele cohesievraagstuk door te kijken naar het spanningsveld tussen individualisering en solidariteit, meer specifiek de wijze waarop en de mate waarin burgers vandaag in hun gedrag en beleving (nog) uitdrukking geven aan hun betrokkenheid bij maatschappelijke verbanden.

Module 5: Pandemieën als sociale problemen

De laatste jaren was de Covid19 pandemie moeilijk uit de actualiteit te weren. Voor iedereen was plots duidelijk hoe sterk ziekte en gezondheid te maken hebben met hoe we onze samenleving organiseren. De aard van de interactie bepaalt hoe het virus zich verspreid, zowel op het niveau van de interpersoonlijke contacten als op het niveau van de organisatie van de wereldeconomie. Ook hoe we reageren op de bedreiging is sterk maatschappelijk bepaald: de lokale gemeenschappen en bepaalde segmenten van de samenleving en hun houding tegenover infectie, maar ook tegenover de biomedische/epidemiologische adviezen; de reacties van overheden en hun beleidsbeslissingen; de bijdrage van de farmaceutische industrie, enz. Dat de pandemie en onze reactie erop een sociaal probleem is, staat buiten kijf. Toch is er onenigheid: sommigen wijzen op het gevaar van het virus,

anderen op het gevaar van de overheidsreactie op de pandemie. Vraag is hoe we dit proces van 'sociale probleemcreatie' moeten beschouwen?

Begincompetenties

Eindtermen secundair onderwijs

Eindcompetenties

- 1 Inzicht hebben in de bijdrage van sociaal-wetenschappelijke kennis tot de omschrijving en de verklaring van maatschappelijke problemen
- 2 Het onderscheid tussen sociale problemen en sociologische problemen kunnen duiden, de algemene definitie van sociale problemen kennen en kunnen toepassen
- 3 Inzicht hebben in de behandelde sociale problemen en de sociale mechanismen die aan de basis liggen van hun ontstaan en de verdere ontwikkeling
- 4 De maatschappelijke gevolgen van de behandelde maatschappelijke problemen kunnen toelichten

Creditcontractvoorwaarde

Toelating tot dit opleidingsonderdeel via creditcontract is mogelijk mits gunstige beoordeling van de competenties

Examencontractvoorwaarde

Dit opleidingsonderdeel kan niet via examencontract gevolgd worden

Didactische werkvormen

Hoorcollege

Toelichtingen bij de didactische werkvormen

Hoorcolleges mbt algemene sociologische perspectieven op sociale problemen en specifieke sociale problemen (modules)

Studiemateriaal

Geen

Referenties

Vakinhoudelijke studiebegeleiding

Interactieve ondersteuning via UFORA (forums, FAQ, e-mail ...).
Op afspraak

Evaluatiemomenten

periodegebonden evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de eerste examenperiode

Schriftelijke evaluatie met open vragen

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de tweede examenperiode

Schriftelijke evaluatie met open vragen

Evaluatievormen bij niet-periodegebonden evaluatie

Tweede examenkans in geval van niet-periodegebonden evaluatie

Examen in de tweede examenperiode is mogelijk

Toelichtingen bij de evaluatievormen

Via een beperkt aantal schriftelijke vragen wordt gepeild naar de kennis van de studenten over de inhoud van de onderscheiden modules en hun inzicht in de verhouding tussen sociaal-wetenschappelijke kennis en maatschappelijke problemen

Eindscoreberekening

Om voor dit opleidingsonderdeel te kunnen slagen, moet de student slagen voor de periodegebonden evaluatie (schriftelijk examen met open vragen)